

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

TOHUMCULUK

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı

TOHUMCULUK

ÜRETİM

Tohumluklar tarımsal üretimin temel girdilerinin başında gelmekte olup, kaliteli tohum kullanımı, verimi ve üretimi artırmasının yanı sıra daha dayanıklı, daha az maliyetli ve rekabet gücü yüksek ürünlerin elde edilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde sebze sektörünün temelini oluşturan tohum sektörü son 25 yılda büyük gelişme göstermiş, bir yandan yurt içi tohumluk üretimini artırmak, diğer yandan da yerli tohumculuğumuzun geliştirilmesi konusunda özel sektör tarafından önemli çalışmalar yapılmıştır.

Tohumluk üretiminde özel sektörün payı yıllar itibarıyla artmaktadır. Özel sektör 2010 yılında toplam tohumluk üretiminin %63'ünü karşılarken, 2014 yılında bu oran %79'a yükselmiştir. Hibrit ayçiçeği, hibrit mısır, patates, pamuk ve sebze tohumluğunun ise 2010 yılından bu yana neredeyse tamamını özel sektör karşılamaktadır.

2010 yılında sertifikalı buğday tohumluğunun %52'si kamu tarafından karşılanırken bu oran 2014 yılında %36'ya düşmüştür. Arpa tohumluğunun üretiminde ise, kamunun payı 2010 yılında %51 iken 2014 yılında %13'e düşmüştür.

Türkiye'de 2015 yılında en fazla üretimi yapılan tohumluk ürünü buğday olmuştur. Sertifikalı buğday tohumu üretimi 2015 yılında, 2011 yılına göre %18 oranında artmıştır. Yıllar itibarıyla tohumluk üretim miktarları incelendiğinde, bazı tohumlukların üretimi artarken bazılarının ülkenin o yıl ki üretim durumuna göre azaldığı gözlenmektedir. 2011 yılına göre 2015 yılında üretimi en fazla artan tohumluk cinsi arpa (%158) olmuştur. 2015 yılındaki toplam tohumluk üretiminde ise, 2011 yılına göre %41 oranında artış görülmektedir.

Tablo 1: Türler İtibariyle Sertifikalı Tohumluk Üretimi ve İhtiyaç Miktarları (TON)

Tohum Cinsi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Üretimin İhtiyacı Karşılama Oranı 2014 (%)
Buğday	315.676	410.766	327.924	421.588	403.769	484.204	76
Patates	70.654	96.295	185.485	150.908	163.269	175.397	84
Arpa	34.416	48.401	43.162	79.189	82.216	125.018	44
Mısır	35.234	31.338	32.796	38.576	66.578	56.671	404
Hibrit Ayçiçeği	11.854	14.137	14.732	18.756	23.769	17.494	891
Çeltik	5.521	8.649	8.627	7.629	9.334	8.945	126
Pamuk	15.679	16.911	23.074	10.260	11.621	8.883	124
Sebze	2.500	2.213	2.115	1.576	1.656	2.782	0
Soya	1.982	2.274	2.248	3.699	3.408	2.443	110
Nohut	253	309	1.239	1.603	1.726	2.305	13
Şeker Pancarı	466	1.479	1.166	896	1.163	1.448	101
Mercimek	107	589	894	2.078	305	1.140	4
Fiğ	858	876	876	385	686	974	9
Yonca	349	473	670	610	560	634	16
Yer Fıstığı	70	114	147	171	151	139	9
Kuru Fasulye	0	0	62	54	44	109	2
Kanola	107	63	12	91	28	82	9
Korunga	56	200	2	12	46	31	0,9
Susam	1	14	0	3	3	0	12
Diğerleri	2182	2231	1671	5109	5576	7600	
Toplam	497.965	637.332	646.902	743.193	775.908	896.299	

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

DÜNYA VE TÜRKİYE'DE TOHUM DIŞ TİCARETİ

Uluslararası Tohum Federasyonu (ISF) 2013 yılı tohum raporunda 11,4 milyar dolar değerinde olan dünya tohum ihracatında, önde gelen ülkelerin sırasıyla Fransa (%16,5), Hollanda (%14,3) ve ABD (%13,1) olduğu belirtilmiştir. Aynı yıl Fransa 602 bin ton tohumluk ihracatı yaparken, Hollanda 214 bin ton, ABD ise 329 bin ton ihracat yapmıştır. Dünya toplam tohumluk ihracat miktarı ise yaklaşık 4.2 milyon tondur.

10,6 milyar dolar değerinde olan dünya tohumluk ithalatında ilk sırayı alan ülkeler ABD (%12), Fransa (%7,3) ve Hollanda (%6,9) olmuştur. ABD 324 bin ton, Fransa 175 bin ton ve Hollanda 234 bin ton tohumluk ithal etmiştir.

2002 yılında 22,6 milyon dolar olan toplam tohum ihracatımız 2015 yılında, 113,5 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. İthalatımız ise 191,5 milyon dolara çıkmıştır. 2016 yılı ilk dokuz ayı itibariyle tohum ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %35,4 artışla 108,2 milyon dolar, ithalatı ise %0,6 artışla 157,7 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Tohum Sektörü Dış Ticaret Verileri (TON) (1000 ABD \$)

Yıl	2013		2014		2015		Değerce Değişim (%)
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	
İhracat	56.580	138.235	74.015	166.741	44.604	113.526	-32
İthalat	24.017	191.608	33.512	183.344	55.997	191.552	4,5
Hacim	80.597	329.843	107.526	350.084	100.600	305.077	-13
Denge		-53.374		-16.603		-78.026	
Karşılama Oranı (%)		72		91		59	

Kaynak: TÜİK

Tablo 3: Değer bakımından ihracata en fazla konu olan ürünler

Tohumluk Ürünler	Ton	Milyon \$	Pay (%) (Değer)
Ayçiçeği Tohumu (Tohumluk)	10.719	48,9	43
Mısır (Tek Melez; Tohumluk)	11.339	28,3	24,9
Buğday Tohumları	16.411	6,7	5,9
Kabak Tohumları	1.208	4,0	3,5
Domates Tohumu	0,748	3,9	3,4
Hıyar Tohumu	4,5	3,2	2,8

Kaynak: TÜİK

Tablo 4: Değer bakımından ithalata en fazla konu olan ürünler

Tohumluk Ürünler	Ton	Milyon \$	Pay (%) (Değer)
Domates Tohumu	7,45	52,5	27,3
Patates Tohumu	38.440	24,2	12,6
Şeker Pancarı	622	13,9	7,2
Biber Tohumu	1,65	12,5	6,4
Hıyar Tohumu	18,3	11,4	5,9
Mısır Tohumu (Tek melez)	1.541	9,1	4,7

Kaynak: TÜİK

2015 yılı itibariyle ülkemizin en fazla tohumluk ihraç ettiği ülkelerden ilk sırayı 15,6 milyon dolarlık değeri ile toplam tohumluk ihracatının %13,7'sinin yapıldığı Ukrayna, 2'nci sırayı 10 milyon dolar ve %8,8 pay ile Rusya Federasyonu, 3'üncü sırayı 9,8 milyon dolar ve %8,7 pay ile Irak almaktadır.

Tablo 5: Ülkelere İtibarıyla İhracatımız

Ülke Adı	2013		2014		2015		Değişim (%)	Pay (%)
	Ton	1000 \$	Ton	1000 \$	Ton	1000 \$		
UKRAYNA	2.211	12.932	3.837	18.542	3.383	15.551	-16,1	13,7
RUSYA FED.	4.259	24.265	5.436	27.861	2.117	9.995	-64,1	8,8
IRAK	25.823	15.385	36.698	22.916	17.044	9.830	-57,1	8,7
ALMANYA	1.415	3.482	1.436	4.117	3.466	8.373	103,4	7,4
HOLLANDA	143,4	7.931	18,5	7.735	60,6	7.997	3,4	7
MACARİSTAN	1.318	5.721	1.356	5.096	2.128	7.545	48,1	6,6
FRANSA	3.819	13.552	3.631	13.490	2.232	7.248	-46,3	6,4
İTALYA	5.742	16.917	5.453	14.526	2.701	6.668	-54,1	5,9
ROMANYA	601,5	3.103	2.296	9.249	1.494	6.197	-33	5,5
İSPANYA	2.443	7.336	2.002	5.325	2.278	5.016	-5,8	4,4

Kaynak: TÜİK

2015 yılı itibariyle ülkemizin en fazla tohumluk ithal ettiği ülkelerden ilk sırayı 28 milyon dolarlık değeri ile toplam tohumluk ithalatının %14,6'sının yapıldığı Fransa, 2'nci sırayı 24,8 milyon dolar ve %13 pay ile Hollanda, 3'üncü sırayı 18,9 milyon dolar ve %9,8 pay ile ABD almaktadır.

Tablo 6: Ülkelere Göre İthalatımız

Ülke Adı	2013		2014		2015		Değişim (%)	Pay (%)
	Ton	1000 \$	Ton	1000 \$	Ton	1000 \$		
FRANSA	3.046	37.621	4.347	23.951	10.842	28.002	17	14,6
HOLLANDA	4.065	11.644	10.303	18.490	17.284	24.835	34,3	13
A.B.D.	2.406	16.214	2.728	17.300	3.163	18.910	9,3	9,8
TAYLAND	2,04	11.576	1,27	7.114	2,73	13.789	93,8	7,2
PERU	1,22	12.390	1,23	15.762	1,56	13.370	-15,2	7
İTALYA	2.991	17.407	2.149	13.673	1.861	12.409	-9,2	6,5
ÇİN	560,5	14.271	821,7	14.300	91,1	11.402	-20,2	6
İSRAİL	3,84	14.288	7,98	12.444	21,7	11.056	-11,1	5,7
ŞİLİ	28	6.541	81,6	8.195	157,2	6.965	-15	3,6
İSPANYA	1.617	7.545	1.255	7.600	2.035	6.849	-9,8	3,5

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
Çağrı Merkezi: 444 43 63